

<http://magyarnarancs.hu/zene2/magyarorszag-egyik-legnagyobb-zeneszerzojeve-valhatott-volna-107362>

„Magyarország egyik legnagyobb zeneszerzőjévé válhatott volna”

Korcsolán Orsolya hegedűművész

Szentgyörgyi Rita 2017/44. (11. 02.)

A Bécsben élő, nemzetközi hírű hegedűművész küldetése a holokausztban elnémított zeneszerzők műveinek felkutatása és megismertetése. Zenetörténeti ritkaság a Deutsche Grammophon gondozásában megjelent, a fiatalon elhunyt Kuti Sándor műveiből összeállított Silenced című albuma.

Magyar Narancs: Kuti Sándor elfeledett zeneszerző, a legtöbb műve elveszett, őt magát deportálták, koncentrációs táborban halt meg. Hogyan bukkant a darabjaira?

Korcsolán Orsolya: Kuti Sándor nevét először Solti Györgytől hallottam, még tizenhat évesen. Meghallgatott, Mozartot, Bartókot játszottam neki, ő tanított, instruált, és nagyon sokat mesélt a zenéről, a mestereiről, a fiatalságáról. Később Pesten is találkoztunk, amikor a Fesztiválzenekarral készítette a legendás, utolsó Bartók-lemezét. Ha jól emlékszem, két próba között, éppen Mozart G-dúr hegedűversenye kapcsán mesélt nekem Kuti Sándorról, a tehetségéről, tragikus sorsáról. Gyerekkori barátok voltak, a Zeneakadémián Dohnányinál együtt tanultak zeneszerzést, a diplomahangversenyüket is együtt tartották. Emlékeim című könyvében Solti arról ír: biztos benne, ha Kuti Sándor nem pusztult volna el a holokausztban, **Magyarország egyik legnagyobb zeneszerzőjévé válhatott volna, a nevét ma Kodálllyal és Bartókkal együtt említenénk.**

MN: Mi volt a vezérfonal az album anyagának szerkesztésekor?

KO: Nyolc évvel ezelőtt a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem könyvtárának akkori igazgatója, Gádor Ágnes összekötött Kuti Sándor lányával, Évával, aki sohasem ismerhette meg az édesapját. Amikor apja munkaszolgálatba került Kárpátaljára, várandós édesanyját, a festőművész Kuti Amyt csillagos házakban bújatták. Kuti levelekből tudta meg, hogy lánya született. Aztán a levelek elmaradtak, már nem érték el a címzettet, és pár hónap múlva Sándornak nyoma veszett valahol a menetben, Mauthausen felé.

MN: Honnan és milyen művek kerültek elő?

KO: Éva egy dobozban őrizte a visszaküldött leveleket és apja háború után kiadott néhány kottáját, valamint a máig csak kéziratban létező, kiadatlan műveit. Először a hegedűre írt, háromtételes gyönyörű szólószonáta érintett meg, amelynek a kéziratát kalandos úton, még a munkatáborból küldte haza Kuti egy keretlegénnyel a feleségének. A kiadatlan darabok közül lemezre vettük még a második és harmadik, vonóstrióra írt szerenád, a Vonósnégyest és a két hegedűre komponált szonátát. Az utóbbiból csak az első tétel maradt fenn, évek óta keresem a hiányzó részeket, de hiába. **Ez a darab különösen érdekes, mivel Bartók hegedűduóival egyenes rokonságban van, a koncerteken is együtt mutatjuk be a közönségnek.**

MN: Mit hallhatunk még a lemezen?

KO: Az összes Kuti Sándortól fennmaradt vonós kamaraművet, amelyek közül a Vonósnégyes, a Szonáta két hegedűre, és a második Szerenád vonóstrióra világpremier a lemezpiacon. Itthon a Budapesti Tavasz Fesztiválon fogjuk hivatalosan bemutatni a lemez anyagát **Bartók, Kodály és Dohnányi** egy-egy darabjával együtt, kontextusba helyezve ezzel Kuti Sándor sokszor meglepő fordulatokban gazdag, modern, színes és érzelemdús kompozícióit.

MN: Amaury du Closel francia karmester és zeneszerző kezdeményezésére 2008 óta létezik az Elnémított hangok produkció. Németországban és Ausztriában államilag támogatják a nácizmus alatt betiltott zeneszerzők munkásságának kutatását. Mennyire múlik ez az előadóművészek kezdeményezésén, az adott kulturális, társadalmi közegen?

KO: Minden országban van egy maroknyi zenész és zenetudós, aki szívügyének tekinti ezeknek a daraboknak a kutatását és megszólaltatását. Budapesten 2010-ben indítottunk egy koncertsorozatot Hiányzó láncszemek címmel a Holokauszt Emlékközpont támogatásával, aminek, remélem, egyszer még lesz itthon reprezentatív, nemzetközi művészeket felvonultató folytatása. Ausztriában tavaly nyílt meg a bécsi egyetemen az elnémított zeneszerzőkkel foglalkozó ExilArte Zentrum, amelynek az egyik vezetője Michael Haas, a Decca egykori Entartete Musik sorozatának megálmodója és többszörös Grammy-díjas zenei producere. Kellenek a megszállottak, fontos, hogy minél több elnémított zeneszerző munkásságát megismerhessük. Olyan ez kicsit, mint újraírni a zenetörténet egy hiányos fejezetét.

MN: Néhány éve magán-zeneiskolát indított a bécsi Pálffy-palotában. Milyen szerepet kíván betölteni az intézmény a kinti zeneoktatásban?

KO: Szerettem volna a magyar zeneoktatást, a fantasztikus Kodály-módszert Bécsben is életben tartani. Úgy érzem, Ausztriában viszonylag kevés a jó zenetanár alap- és középfokon, az ottani oktatási rendszer inkább a felsőfokú képzésre fókuszál.

MN: Ezek szerint volt rá igény?

KO: Az állami zeneiskolák fogadóképessége limitált, óriási várólisták vannak. Mire egy gyerek két-három év várakozás után bejut, addigra gyakran elmegy a kedve a hangszeres játéktól. Amikor megnyitottam az iskolát, igazából alig kellett reklámozni, annyian jöttek, gyerekek, felnőttek egyaránt. Diákjaink nem csak a bécsi egyetemen tanulnak tovább, Grazba, Oxfordba, Pekingbe és Jeruzsálembe is küldtünk növendékeket.

MN: Az ön kulturális örökségének része a jiddis népzene, a haszid és a zsidó liturgikus dallamvilág, a klasszikus zsidó hegedűdarabok. 2008-as Mosaic című első albumát ennek jegyében készítette.

KO: Az első dal, amit megtanultam anyukámtól, a Szól a kakas már című haszid-magyar népdal volt. Ez a mai napig meghatározza művészi hitvallásomat. Nagyon örültem, amikor Vadas Vera felkért, hogy játsszam el, legyen ez a dal az én előadásomban az akkori Zsidó Nyári Fesztivál szignálja. Ehhez a lemezhez tudatosan olyan zeneszerzőket válogattam, akik jiddis népzenei vagy zsidó liturgiai témákat dolgoztak fel a klasszikus zene nyelvén. Így került az albumra sok gyöngyszem mellett egy Kaddish-feldolgozás Raveltől vagy Ernest Bloch haszid témájú Baal Shem szvitje.

MN: Az egyik első hazai fellépése a Goldmark teremben volt. A második szólólemezen Goldmark-darabok is hallhatók. Van kapcsolat a kettő között?

KO: A Goldmark terem gyerekkorom meghatározó része, valóban ott adtam az egyik első nagy koncertemet. Mielőtt felmentem a színpadra, a pódium mellett felfedeztem egy képet egy bajszos bácsival. Ő volt Goldmark Károly. New Yorkban, a Juilliard Schoolon kutattam az ottani mesterdiplomámhoz, amikor találtam egy fényképet, amelyen Goldmark Károly az ugyancsak zeneszerző unokaöccsével, a számomra teljesen ismeretlen Rubin Goldmarkkal egy bécsi vendéglőben borozgat. Abban a pillanatban született a lemez ötlete, a Goldok. Rubin Goldmark már New Yorkban nőtt fel, később Copland zeneszerzészataára volt. Erich Korngold, az Oscar-díjas, Bécsből Hollywoodba menekült osztrák zeneszerző gyerekként az akkor már

legendás Goldmark Károllyal csiszolgatta darabjait. Összefonódnak a sorsaik, nekem összezsengenek a zenéik.

MN: A Zeneakadémia után a New York-i Juilliard Schoolban szerezte meg a mesterdiplomáját. Hogy került oda?

KO: New Yorkkal kapcsolatban minden azzal kezdődött, hogy a szüleimtől kaptam egy bakelitlemezt Itzhak Perlman felvételeivel. A borító hátoldalán olvastam az életrajzában, hogy a Juilliard Schoolban tanult. Mire azt mondtam anyukámnak, mama, ez fantasztikus, egyszor én is ott akarok tanulni! Persze ő csak mosolygott.

MN: Előtte még elvégezte itthon a Zeneakadémiát. Hány évesen került be?

KO: Tizenkét évesen felvételt nyertem a Zeneakadémia előkészítő tagozatába, a különleges tehetségek osztályába. Olyan professzoroktól szívhattam magamba a vonóskultúrát, mint Kovács Dénes, Perényi Eszter, Kapás Géza, Vermes Mária, Rados Ferenc vagy a Bartók Vonósnégyes. Ez alapozta meg a zenei gondolkodásomat, a hegedüléshez való hozzáállásomat.

MN: Solti Györgynek a későbbiekben is volt szerepe a karrierjében?

KO: Amikor a budapesti diploma után elnyertem a Dorothy DeLay és a Cornelius Vander Starr ösztöndíjakat és a mesterprogramra kikerültem a Juilliardra, Solti erősítette meg bennem a Juilliard- és az Itzhak Perlman-vonalat. Hálás vagyok neki, hogy azt tanácsolta, először itthon szerezzek diplomát, fejezzem be a Zeneakadémiát, és csak utána menjek New Yorkba.

MN: Hogyan születnek a lemezek? A kiadók kérik fel?

KO: Én nagyon szeretem saját magamnak megálmodni a projektjeimet, legyen az koncert vagy lemez. Ma már nem lehet megvárni, amíg egy lemezkiadó felkér, kutatni kell, ki kell találni a programot, össze kell szedni a csapatot, a háttéranyagot is én írom hozzá. Így lesz ebből számomra művészileg és koncepciójában is hiteles, átgondolt, testre szabott produkció.

MN: A Silenced után milyen újabb projektre, koncertre, lemezfelvételekre készül?

KO: A legfontosabb talán, hogy decemberben a Londoni Filharmonikusokkal és a kiváló karmesterrel, Dennis Russell Davisszel veszem lemezre egy brazil–amerikai

zsidó zeneszerző, Miguel Kertsman hegedűversenyét. Ezt az izgalmas darabot kifejezetten nekem írta nagyzenekarra és szólistákra, hegedűre, valamint kültre és sófárra, utóbbit a férjem, Sugár Gergely, a Bécsi Szimfonikus Zenekar művésze szólaltatja majd meg. London és a Silenced bemutatói után pedig indul a nagy erőgyűjtés a következő projektre.